

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI
JUSTIȚIE

Nr.654/C/2019

04.04.2019

Observații
pe marginea propunerilor de modificare a legislației penale și procesual
penale

Sintetizând observațiile formulate de procurorii din cadrul Ministerului Public cu privire la propunerile de modificare a legislației penale și procesual penale, transmise Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție de către Ministerul Justiției în cadrul reuniunii interinstituționale din data de 22 martie 2019, se rețin următoarele:

I. Observații cu privire la caracterul de urgență invocat pentru
adoptarea unor modificări ale legislației penale și procesual penale

Situația premisă invocată în sprijinul modificărilor propuse pentru dispozițiile cuprinse în Codul penal și Codul de procedură penală este aceea a transpunerii: Directivei (UE) 2017/1371 a Parlamentului European și a Consiliului din 5 iulie 2017 privind combaterea fraudelor îndreptate împotriva intereselor financiare ale Uniunii prin mijloace de drept penal și a Directivei 2012/29/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2012 de stabilire a unor norme minime privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor criminalității și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/220/JAI a Consiliului, precum și a punerii în acord a legislației penale cu deciziile Curții Constituționale .

Pornind de la această situație premisă invocată de inițiatorul modificărilor, procurorii din cadrul Ministerului Public au formulat următoarele observații :

- Singurele texte care impuneau modificări ca urmare a transpunerii unor directive sunt art. 112¹ din Codul penal și art. 557 din Codul de procedură penală;

- Exceptând textele menționate, celelalte modificări propuse nu reclamă vreo urgență. Dimpotrivă, unele dintre modificările propuse constituie veritabile schimbări de principiu ale soluțiilor legislative, opțiuni noi de politică penală care sunt incompatibile cu regimul urgent al măsurilor ce pot fi adoptate în procedura de urgență;

- Efectul cumulat al unora dintre modificările aduse în materia răspunderii penale, precum și al acestor modificări ce prevăd un regim general mai redus al sancțiunilor din noul Cod penal, conduce la înlăturarea efectului disuasiv al legii penale în general și la dificultatea efectuării urmăririi penale în cauze cu caracter grav;

- Modificările nu transpun deciziile Curții Constituționale, dimpotrivă, unele contravin chiar acelor decizii ale Curții a căror transpunere, probabil, se dorește. În acest sens, exemplificăm:

- **modificarea propusă la art. 21 din Codul de procedură penală**, care nu rezolvă problema participării persoanei responsabile civilmente în procedura de cameră preliminară (cerință rezultată din decizia CCR nr. 257/2017);

- **modificarea privind contestația în anulare care contravine dispozițiilor explicite ale Deciziei Curții Constituționale nr. 685/2018** privind conflictului juridic de natură constituțională dintre Parlamentul României, pe de o parte, și Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de altă parte;

- o serie de alte modificări propuse la Codul de procedură penală care **operează o restrângere a conținutului unor drepturi fundamentale în comparație cu textele în vigoare** (spre exemplu, cele propuse în legătură cu conținutul dreptului la tăcere al persoanei acuzate), contrar jurisprudenței CCR

care permite doar creșterea și nu coborârea standardelor naționale în materia drepturilor omului;

- Unele modificări nu pot intra în vigoare fără a fi însoțite de norme tranzitorii (spre exemplu: modificările în materia confiscării extinse, modificările privind conținutul și efectul circumstanțelor atenuante, cele privind introducerea în procesul penal a persoanei responsabile civilmente; excepțiile de necompetență; art. 94 din Codul de procedură penală, cu privire la restricțiile în curs; abrogarea art. 164 ind. 1 alin. (5) din același cod, cu privire la măsurile în curs);

- Alte modificări reclamă verificarea din oficiu, anterior intrării în vigoare a legii mai favorabile, a tuturor pedepselor definitiv aplicate, din perspectiva efectelor prevăzute de art. 6 din Codul penal. O atare verificare, care nu poate fi efectuată decât în baza unor dispoziții speciale și în condiții administrativ-organizatorice speciale ale instanțelor, parchetelor și locurilor de deținere, este și ea incompatibilă cu intrarea de îndată în vigoare a dispoziției propuse.

II. Observații asupra propunerilor de modificare a legislației penale

A. Proiectul de act normativ pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, precum și a Legii nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție.

Articolul 75- Circumstanțe atenuante

Forma propusă : *La articolul 75 alineatul (1), litera d) se modifică și va avea următorul cuprins: "acoperirea integrală a prejudiciului material cauzat prin infracțiune, în cursul urmăririi penale sau al judecării, până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești, dacă făptuitorul nu a mai beneficiat de această circumstanță într-un interval de 5 ani anterior comiterii faptei. Circumstanța atenuantă nu se aplică în cazul săvârșirii următoarelor infracțiuni, dacă au produs un prejudiciu material: tâlhărie, piraterie, furt*

calificat, fraude comise prin sisteme informatice și mijloace de plată electronice.”

Observații privind modificările aduse textului:

- modificarea constituie o schimbare de politică penală, incompatibilă cu regimul urgent al măsurilor ce pot fi adoptate în procedura de urgență;
- nu este cerută de vreo decizie a Curții Constituționale;
- nu poate intra în vigoare în lipsa unor norme tranzitorii;
- reclamă verificarea cauzelor în care s-au pronunțat hotărâri definitive, din perspectiva aplicării art. 6 C.p. cu privire la pedepsele definitive. Verificarea trebuie să aibă loc din oficiu și anterior intrării în vigoare a modificărilor, iar reducerea pedepsei va trebui, totodată, examinată și din perspectiva efectului legii recursului compensator.

Articolul 100 - Condițiile liberării condiționate în cazul pedepsei închisorii

Forma propusă : *Articolul 100 se modifică și va avea următorul cuprins:*

„Art. 100. – (1) Liberarea condiționată în cazul închisorii poate fi dispusă, dacă:

a) cel condamnat a executat cel puțin jumătate din durata pedepsei, în cazul închisorii care nu depășește 10 ani, sau cel puțin două treimi din durata pedepsei, dar nu mai mult de 15 de ani, în cazul închisorii mai mari de 10 ani;

b) cel condamnat se află în executarea pedepsei în regim semideschis sau deschis;

c) cel condamnat a îndeplinit integral obligațiile civile stabilite prin hotărârea de condamnare, afară de cazul când dovedește că nu a avut nicio posibilitate să le îndeplinească;

(conform CP actual) d) instanța are convingerea că persoana condamnată s-a îndreptat și se poate reintegra în societate.

(2) În cazul condamnatului care a împlinit vârsta de 60 de ani, se poate dispune liberarea condiționată, după executarea efectivă a cel puțin o treime din durata pedepsei, în cazul închisorii ce nu depășește 10 ani, sau a cel puțin jumătate din durata pedepsei, în cazul închisorii mai mari de 10 ani, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute în alin. (1) lit. b) – d).

(3) În calculul fracțiunilor de pedeapsă prevăzute în alin. (1) se ține seama de partea din durata pedepsei ce poate fi considerată, potrivit legii, ca executată pe baza muncii prestate. În acest caz, liberarea condiționată nu poate fi dispusă înainte de executarea efectivă a cel puțin o treime din durata pedepsei închisorii, când aceasta nu depășește 10 ani, și a cel puțin jumătate, când pedeapsa este mai mare de 10 ani.

(4) În calculul fracțiunilor de pedeapsă prevăzute în alin. (2) se ține seama de partea din durata pedepsei ce poate fi considerată, potrivit legii, ca executată pe baza muncii prestate. În acest caz, liberarea condiționată nu poate fi dispusă înainte de executarea efectivă a cel puțin o pătrime din durata pedepsei închisorii, când aceasta nu depășește 10 ani, și a cel puțin o treime, când pedeapsa este mai mare de 10 ani.

(5) Este obligatorie prezentarea motivelor de fapt ce au determinat acordarea liberării condiționate sau care au condus la respingerea acesteia și, în cazul admiterii, atenționarea condamnatului asupra conduitei sale viitoare și a consecințelor la care se expune, dacă va mai comite infracțiuni sau nu va respecta măsurile de supraveghere ori nu va executa obligațiile ce îi revin pe durata termenului de supraveghere.

(6) Intervalul cuprins între data liberării condiționate și data împlinirii duratei pedepsei constituie termen de supraveghere pentru condamnat.”

Observații privind modificările aduse textului:

- modificarea constituie o schimbare de politică penală, incompatibilă cu regimul urgent al măsurilor ce pot fi adoptate în procedura de urgență;
- modificarea nu este reclamată de vreo decizie a Curții Constituționale;
- modificarea nu poate intra în vigoare în lipsa unor norme tranzitorii;

Articolul 112¹: Confiscarea extinsă

Forma propusă : Alineatele (1) și (2) ale articolului 112¹ se modifică și vor avea următorul cuprins:

„(1) Sunt supuse confiscării și alte bunuri decât cele menționate la art. 112, când față de o persoană se dispune condamnarea pentru o faptă susceptibilă să îi procure un folos material și pentru care pedeapsa prevăzută de lege este închisoarea de 4 ani sau mai mare, instanța își formează convingerea

că bunurile respective provin din activități infracționale. Convingerea instanței se poate baza inclusiv pe disproporția dintre veniturile licite și averea persoanei.

(2) Confiscarea extinsă se dispune asupra bunurilor dobândite de persoana condamnată într-o perioadă de 5 ani înainte și, dacă este cazul, după momentul săvârșirii infracțiunii, până la data emiterii actului de sesizare a instanței. Confiscarea extinsă poate fi dispusă și asupra bunurilor transferate către terți, dacă aceștia știau sau ar fi trebuit să știe că scopul transferului a fost evitarea confiscării.”

Observații privind modificările aduse textului:

- modificarea reclamă și reglementarea situațiilor tranzitorii, pentru aplicarea legii penale mai favorabile raportat la categoriile de infracțiuni la care, limitativ, se referă legea actuală. O astfel de normă era prevăzută în Proiectul de lege pus în dezbatere publică de către Ministerul Justiției în anul 2016 (disponibil pe <http://www.just.ro/proiect-de-lege-pentru-modificarea-si-completarea-codului-penal-si-a-codului-de-procedura-penala-precum-si-pentru-completarea-art-79-din-legea-nr-2532013-privind-executarea-pedepselor-a-masurilo/>) și apreciem că ar trebui inclusă și în prezenta reglementare.

Articolul 154 -Termenele de prescripție a răspunderii penale

Forma propusă: *La articolul 154 alineatul (1), literele b) și c) se modifică și vor avea următorul cuprins:*

„b) 8 ani, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa închisorii mai mare de 10 ani, dar care nu depășește 20 de ani;

c) 6 ani, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani, dar care nu depășește 10 ani;”

Observații privind modificările aduse textului:

- modificarea constituie o schimbare de politică penală, incompatibilă cu regimul urgent al măsurilor ce pot fi adoptate în procedura de urgență;

- modificarea nu este reclamată de vreo decizie a Curții Constituționale;

- rezultatul acestei modificări analizat prin raportare la altele propuse în materia răspunderii penale, precum și la regimul general mai redus al sancțiunilor din noul Cod penal constă în înlăturarea efectului disuasiv al legii

penale în general și în creșterea dificultății în efectuarea urmăririi penale în cauze care au ca obiect infracțiuni deosebit de grave.

Articolul 155 - Întreruperea cursului prescripției răspunderii penale

Forma propusă: *(1) Cursul termenului prescripției răspunderii penale se întrerupe pentru fiecare faptă și persoană prin îndeplinirea oricărui act de procedură în cauză care, potrivit legii, trebuie comunicat suspectului sau inculpatului în cadrul procesului penal.*

(conform CP actual) (2) După fiecare întrerupere începe să curgă un nou termen de prescripție.

(3) Prescripția înlătură răspunderea penală oricâte întreruperi ar interveni, dacă termenul de prescripție prevăzut în art. 154 este depășit cu încă jumătate.

(4) Admiterea în principiu a cererii de redeschidere a procesului penal face să curgă un nou termen de prescripție a răspunderii penale, cu respectarea dispozițiilor alin. (3)."

Observații privind modificările aduse textului:

- modificarea constituie o schimbare de politică penală, incompatibilă cu regimul urgent al măsurilor ce pot fi adoptate în procedura de urgență;
- modificarea nu este reclamată de vreo decizie a Curții Constituționale.

Articolul 290 – Darea de mită

Forma propusă: *La articolul 290, alineatul (3) se modifică și va avea următorul cuprins:*

„(3) Mituitorul nu se pedepsește dacă denunță fapta mai înainte ca organul de urmărire penală să fi fost sesizat cu privire la aceasta, dar nu mai târziu de 1 an de la data săvârșirii acesteia.”

Observații privind modificările aduse textului:

- modificarea constituie o schimbare de politică penală, incompatibilă cu regimul urgent al măsurilor ce pot fi adoptate în procedura de urgență;
- modificarea nu este reclamată de vreo decizie a Curții Constituționale;
- efectul modificării va fi acela al îngreunării descoperirii faptelor de corupție pentru care nu s-a formulat denunț în termen de 1 an de la data

săvârșirii faptei, ceea ce poate echivala cu o dezincriminare *de facto* a acestor fapte.

Articolul art. 308 - Infrațiuni de corupție și de serviciu comise de alte persoane

Forma propusă: *La articolul 308, după alineatul (2) se introduc două noi alineate, alin. (3) și (4), cu următorul cuprins:*

„(3) Dacă infracțiunile prevăzute la art. 295 și art. 297 – 300 au produs un prejudiciu material, iar făptuitorul acoperă integral prejudiciul cauzat, în cursul urmăririi penale sau al judecării, până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești, limitele prevăzute la alin. (2) se reduc la jumătate.

(4) Dispozițiile alin. (3) se aplică tuturor persoanelor care au comis împreună una dintre faptele prevăzute de alin. (1), indiferent dacă plata a fost efectuată doar de unul sau o parte dintre aceștia.”

Observații privind modificările aduse textului:

- textul este neclar întrucât normele noi sunt introduse în cadrul unui articol care se referă la infracțiunile comise de „alte persoane” (decât acelea avute în vedere la art. 289-292, 295, 297-300, 304), astfel că nu se înțelege dacă circumstanțele atenuante nou introduse s-ar referi la toate infracțiunile (contrar denumirii marginale a articolului) ori numai la cele comise de „alte persoane” (conform denumirii marginale);

- oricare ar fi sensul modificării, aceasta constituie o schimbare de politică penală, incompatibilă cu regimul urgent al măsurilor ce pot fi adoptate în procedura de urgență;

- modificarea nu este reclamată de vreo decizie a Curții Constituționale;

- modificarea impune verificarea cauzelor în care s-au pronunțat hotărâri definitive, din perspectiva aplicării art. 6 C.p. cu privire la pedepsele definitive. Verificarea trebuie să aibă loc din oficiu și anterior intrării în vigoare a modificărilor, iar reducerea pedepsei va trebui, totodată, examinată și din perspectiva efectului legii recursului compensatoriu.

Articolul 309 - Faptele care au produs consecințe deosebit de grave

Forma propusă : *Articolul 309 se modifică și va avea următorul cuprins:*

„Dacă faptele prevăzute la art. 295, art. 300, art. 303, art. 304, art. 306 sau art. 307 au produs consecințe deosebit de grave, limitele speciale ale pedepsei prevăzute de lege se majorează cu o treime.”

Observații privind modificările aduse textului:

- modificarea constituie o schimbare de politică penală, incompatibilă cu regimul urgent al măsurilor ce pot fi adoptate în procedura de urgență;
- modificarea nu este reclamată de vreo decizie a Curții Constituționale;
- modificarea impune verificarea cauzelor în care s-au pronunțat hotărâri definitive, din perspectiva aplicării art. 6 C.p. cu privire la pedepsele definitive; verificarea trebuie să aibă loc din oficiu și anterior intrării în vigoare a modificărilor;

Articolul 13² din Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție

***Forma propusă:** Articolul 13² din Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 219 din 18 mai 2000, cu modificările și completările ulterioare, se abrogă.*

Observații privind modificările aduse textului:

- modificarea constituie o schimbare de politică penală, incompatibilă cu regimul urgent al măsurilor ce pot fi adoptate în procedura de urgență;
- modificarea nu este reclamată de vreo decizie a Curții Constituționale;
- abrogarea acestui articol nu se justifică și din perspectiva faptului că acesta transpunea în legislația română dispozițiile art. 19 privind abuzul de funcție din Convenția ONU privind Corupția adoptată la data de 31 octombrie 2003 la New York și ratificată de România prin Legea nr. 365/2004, publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr.903 din data de 5 octombrie 2004.

B. Proiectul de act normative pentru modificarea și completarea Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și a altor acte normative

Articolul 4 – Prezumția de nevinovăție

Forma propusă : *La articolul 4, după alineatul (2) se introduc trei noi alineate, alin.(3) - (5) cu următorul cuprins:*

„(3) În cursul urmăririi penale și al judecării cauzei sunt interzise comunicările publice, declarațiile publice precum și furnizarea de alte informații, direct sau indirect, provenind de la autorități publice referitoare la faptele și persoanele ce fac obiectul acestor proceduri. Persoanele din cadrul autorităților publice nu se pot referi la persoanele suspectate sau inculpate ca și cum acestea ar fi vinovate decât în cazul în care există o hotărâre definitivă de condamnare cu privire la acele fapte.

(4) Prin excepție, în cursul urmăririi penale sau al judecării, organele de urmărire penală sau instanța de judecată pot comunica public date despre procedurile penale care se desfășoară doar atunci când datele furnizate justifică un interes public prevăzut de lege sau acest lucru este necesar în interesul descoperirii și aflării adevărului în cauză.

(5) În cursul procesului penal este interzisă prezentarea publică a persoanelor suspectate de săvârșirea unor infracțiuni purtând cătușe sau alte mijloace de imobilizare sau afectate de alte modalități de natură a induce în percepția publică că acestea ar fi vinovate de săvârșirea unor infracțiuni.”

Observații privind modificările aduse textului:

- alin. (3) are o formulare neclară întrucât nu rezultă din text dacă toate interdicțiile (comunicări, declarații și informații) vizează numai autoritățile publice, ori dacă autorităților publice li se aplică numai teza a treia (privind informațiile); în acest din urmă caz, dacă pentru primele două teze (comunicări și declarații) interdicția privește orice persoane, atunci contravine dreptului la liberă exprimare (art. 30 din Constituție);

- alin. (4) are o formulare redundantă: „interesul descoperirii și aflării adevărului în cauză”;

- alin. (5) are un conținut impredictibil: „persoane afectate de modalități” este o exprimare fără sens juridic, astfel că nu se poate stabili care este conduita pe care legea o interzice.

Articolul 10 – Dreptul la apărare

Forma propusă: *La articolul 10, după alineatul (4) se introduce un nou alineat, alin. (4¹), cu următorul cuprins: Exercițarea dreptului de a nu da nicio declarație nu poate fi utilizată împotriva suspectului sau inculpatului în nicio fază a procesului penal, neputând constitui o circumstanță personală care să întemeieze convingerea organelor judiciare că persoana este vinovată de săvârșirea infracțiunii pentru care este cercetată și nu poate fi utilizată la coroborarea probelor.”*

Observații privind modificările aduse textului:

- textul propus este mai restrictiv decât dispoziția actuală înscrisă în art. 83 lit. a) C.p.p. Potrivit acestei din urmă dispoziții, dreptul inculpatului de a nu da nicio declarație pe parcursul procesului penal nu poate avea vreo consecință defavorabilă pentru suspect sau inculpat la individualizarea pedepsei. Modificarea propusă restrânge însă acest efect numai cu privire la stabilirea situației de fapt, excluzând astfel stabilirea pedepsei

Articolul 21 - Introducerea în procesul penal a părții responsabile civilmente

Forma propusă. *La articolul 21, alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins: ”Introducerea în procesul penal a părții responsabile civilmente poate avea loc, la cererea părții îndreptățite potrivit legii civile, până la începerea cercetării judecătorești.”*

Observații privind modificările aduse textului:

Modificarea propusă nu rezolvă problema participării persoanei responsabile civilmente în procedura de cameră preliminară (cerință rezultată din decizia CCR nr. 257/2017). Decizia Curții Constituționale reclamă modificarea termenului până la care poate fi introdusă în cauză partea responsabilă civilmente, pentru a-i da acesteia posibilitatea să participe la întreaga procedură de cameră preliminară. Prin urmare, pentru a asigura transpunerea deciziei Curții Constituționale era necesară instituirea unui mecanism procesual care simultan:

- să păstreze dreptul persoanei vătămate de a se constitui parte civilă în cursul urmăririi penale, în această fază putând cere și introducerea părții responsabile civilmente;

- să păstreze dreptul persoanei vătămate de a se constitui parte civilă în faza de judecată până la începerea cercetării judecătorești, dar fără a mai putea introduce, în această fază și persoana responsabilă civilmente (decizia CCR), exercitând acțiunea civilă doar împotriva inculpatului;

- să prevadă, pentru ipoteza în care persoana vătămată s-a constituit parte civilă în cursul urmăririi penale, garanțiile procesuale în faza camerei preliminare pentru persoana responsabilă civilmente (spre exemplu, dacă există constituire de parte civilă în cursul urmăririi penale, în camera preliminară judecătorul trebuie să pună în vedere părții civile să se hotărască dacă cere și introducerea persoanei responsabile civilmente și să îi dea un termen pentru aceasta , iar dacă partea civilă a cerut introducerea persoanei responsabile civilmente, judecătorul să îi comunice și acesteia obiectul cauzei și drepturile pe care le are stabilind un termen până la care se formulează cereri și excepții. O astfel de abordare ar fi în acord cu decizia Curții Constituționale).

Așadar, pe lângă textele din partea generală, trebuie modificate și textele privind procedura de cameră preliminară și cea de judecată.

Precizăm că PÎCCJ a formulat aceste observații în repetate rânduri, inclusiv în scris, în cadrul dezbaterilor din comisiile parlamentare când s-au discutat modificările aduse Codului de procedură penală.

Articolul 47 – Excepțiile de necompetență

Forma propusă : *Articolul 47 se modifică și va avea următorul cuprins:*

(1) Excepția de necompetență materială și cea de necompetență după calitatea persoanei pot fi ridicate în tot cursul procesului penal, până la pronunțarea unei hotărâri definitive.

(2) Excepția de necompetență teritorială poate fi invocată până la începerea cercetării judecătorești.

(3) Excepțiile de necompetență pot fi invocate din oficiu, de către procuror, de către persoana vătămată sau de către părți.”

Observații privind modificările aduse textului:

- modificarea nu realizează punerea în acord cu decizia CCR nr. 302/2017, întrucât decizia se referă la natura cauzei de nulitate a competenței după materie și după calitatea persoanei a organului de urmărire penală , statuând că

ar trebui să constituie un caz de nulitate absolută și nu relativă;

- deși nu există nicio decizie a Curții Constituționale care să reclame schimbarea regimului în privința competenței instanței, respectiv situația privind necompetența unei instanțe ierarhic superioare celei competente, modificarea propusă schimbă și acest regim;

- schimbarea regimului nulității în privința necompetenței materiale sau personale a instanței nu are vreo rațiune câtă vreme, soluția legislativă actuală (în care numai necompetența instanței ierarhic inferioare atrage nulitatea absolută și poate fi invocată oricând nu și necompetența unei instanțe ierarhic superioare celei competente) este rațională și constituie o justă aplicare a principiului *qui potest plus potest minus*. Prin urmare, apreciem că nu există nici un motiv, de oportunitate sau de constituționalitate pentru modificarea textului și, cu atât mai puțin, vreo urgență pentru o atare schimbare.

Articolul 103 – Aprecierea probelor

Forma propusă: *La articolul 103, alineatul (3) se modifică și va avea următorul cuprins: "Hotărârea de condamnare, de aplicare a unei măsuri educative de renunțare la aplicarea pedepsei sau de amânare a aplicării pedepsei nu se poate întemeia în măsură determinantă pe declarațiile investigatorului, ale colaboratorilor ori ale martorilor protejați. De asemenea, aceasta nu se poate întemeia pe declarațiile inculpaților din acea cauză, ale martorilor care beneficiază de exonerare de răspundere pentru faptele denunțate sau pe declarațiile celor care beneficiază de dispoziții legale de favoare pentru declarațiile date în fața organelor judiciare, dacă aceste probe nu se coroborează și cu altele, administrate legal în cauză. Hotărârea de condamnare, de aplicare a unei măsuri educative, de renunțare la aplicarea pedepsei sau de amânare a aplicării pedepsei nu se poate întemeia în nicio măsură pe refuzul de a da declarații al inculpatului."*

Observații privind modificările aduse textului:

- restrângerea valorii probatorii a unor mijloace de probă are justificare numai când privește probe pentru a căror administrare nu s-a asigurat deplina contradictorialitate. Pentru orice alte probe restrângerea nu are nicio justificare dimpotrivă, o atare restrângere aduce atingere dreptului suveran al

judecătorului de a stabili situația de fapt, în ciuda faptului că jurisprudența Curții Constituționale interzice o atare limitare;

- referirea ce vizează soluțiile de renunțare la aplicarea pedepsei și amânare a aplicării pedepsei trebuie să se regăsească și în alin. (2), pentru corelare cu art. 396 alin. (3);

- modificarea alin. (3) nu reclamă însă nicio urgență, standardul este deja prevăzut în art. 396.

Articolul 125 – Martorul amenințat

Forma propusă: *Articolul 125 se modifică și va avea următorul cuprins: "În cazul în care există probe sau indicii temeinice că viața, integritatea corporală, libertatea, bunurile sau activitatea profesională a martorului ori a unui membru de familie al acestuia ar putea fi puse în pericol ca urmare a datelor pe care le furnizează organelor judiciare sau a declarațiilor sale, organul judiciar competent acordă acestuia statutul de martor amenințat și dispune una ori mai multe dintre măsurile de protecție prevăzute la art. 126 sau 127, după caz."*

Observații privind modificările aduse textului:

- înlocuirea termenului „suspiciune” cu formularea „probe sau indicii temeinice” vădește necunoașterea sensului acestor termeni: noțiunile „indicii” și „probe” nu se află într-o relație disjunctivă; numai pe baza probelor se pot formula aprecieri la nivel de indicii sau suspiciune, convingere ori certitudine. „Indiciile” și „suspiciunea” se formează numai în baza probelor și din acest motiv apreciem că alternativa „probe sau indicii” este, din punct de vedere juridic, fără sens.

Articolul 138 – Dispoziții generale

Forma propusă: *La articolul 138, alineatul (12) se modifică și va avea următorul cuprins: „(12) Prin livrare supravegheată se înțelege tehnica de supraveghere și cercetare prin care se permit intrarea, circulația sau ieșirea de pe teritoriul țării a unor bunuri în privința cărora există indicii temeinice cu*

privire la caracterul ilicit al deținerii sau obținerii acestora, sub supravegherea ori cu autorizarea autorităților competente, în scopul investigării unei infracțiuni sau al identificării persoanelor implicate în săvârșirea acesteia.”

Observații privind modificările aduse textului:

- pentru argumentele de mai sus apreciem că înlocuirea termenului „suspiciune” cu formularea „probe sau indicii temeinice” este, din punct de vedere juridic, fără sens.

Articolul 139 – Supravegherea tehnică

Forma propusă : *La articolul 139 alineatul (1), litera a) se modifică și va avea următorul cuprins ” există indicii temeinice cu privire la pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni dintre cele prevăzute la alin.(2);”*

alineatul (3) se modifică și va avea următorul cuprins: ”Înregistrările prevăzute în prezentul capitol, efectuate de părți și de subiecții procesuali principali, constituie mijloace de probă când privesc propriile convorbiri sau comunicări pe care le-au purtat cu terții.”

„La articolul 139, după alineatul (3) se introduce un nou alineat, alin. (3¹), cu următorul cuprins: (3¹) Înregistrările de pe camerele de supraveghere, precum și cele realizate în locuri publice pot constitui mijloace de probă.”

Observații privind modificările aduse textului:

- sintagma „înregistrări de pe camere de supraveghere” este neclară: legea nu prevede categoria „camere de supraveghere”, în schimb există o multitudine de dispozitive prevăzute cu camere *de luat vederi*, despre care, din conținutul textului, nu se poate stabili dacă au sau nu natura celor vizate de această normă;

- renunțarea la condiția de legalitate prevăzută de textul actual este de natură să coboare standardul de protecție. Simplul fapt al efectuării unei înregistrări într-un loc public nu îi conferă legalitate; spre exemplu, sub imperiul legii actuale, o convorbire privată, chiar purtată pe stradă (deci într-un loc public) nu poate fi interceptată de un organ judiciar decât în condițiile prevăzute de art. 139 alin. (1), or, formularea propusă pare că derogă de la această regulă.

Articolul 146¹ –Obținerea datelor privind tranzacțiile financiare ale unei persoane

Forma propusă : *La articolul 146¹, alineatul (5) se abrogă.*

Observații privind abrogarea textului:

- nu există nicio rațiune pentru înlăturarea acestui procedeu probator, dimpotrivă, existența lui facilitează desfășurarea anchetelor, identificarea făptuitorilor și evitarea riscului de pierdere a probelor ori de înstrăinare a bunurilor susceptibile de a asigura repararea prejudiciilor în cauze privind inclusiv infracțiuni grave;

- în condițiile în care probele, astfel obținute de către procuror, sunt în mod obligatoriu supuse, în termen de cel mult 24 de ore, confirmării judecătorului nu putem identifica nicio rațiune pentru care posibilitatea obținerii lor urgente să fie înlăturată în legislație.

Articolul 153 –Obținerea de date privind situația financiară a unei persoane

Forma propusă: *La articolul 153, alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins: „(1) Procurorul poate solicita, cu încuviințarea prealabilă a judecătorului de drepturi și libertăți, unei instituții de credit sau oricărei alte instituții care deține date privind situația financiară a unei persoane, comunicarea datelor privind existența și conținutul conturilor și a altor situații financiare în cazul în care există indicii temeinice cu privire la săvârșirea unei infracțiuni și există temeieri pentru a se crede că datele solicitate constituie probe.”*

Observații privind modificările aduse textului:

- nu există nicio rațiune pentru a supune acest procedeu probator cerințelor prevăzute pentru obținerea datelor privind tranzacțiile financiare. Informațiile obținute de către procuror prin verificarea situației financiare nu presupun nicio intruziune în viața privată a persoanei verificate, nu implică obținerea niciunei informații care să aibă acest caracter și care să reclame încuviințarea judecătorului (așa cum aceste rațiuni impun în cazul procedurii privind tranzacțiile financiare, prevăzut la art. 146¹ C.p.p.);

- necesitatea și urgența unei atare intervenții nu pot fi identificate.

Articolul 209 – Reținerea

Forma propusă: *La articolul 209, alineatul (11) se modifică și va avea următorul cuprins: "Suspectului sau inculpatului reținut i se înmânează împreună cu un exemplar al ordonanței prevăzute de alin. (10), la cerere, și o copie a întregului material probator administrat."*

Observații privind modificările aduse textului:

- nu există niciun standard, național sau internațional, privind dreptul persoanei reținute de a deține dosarul de urmărire penală în integralitatea sa;
- separat de acest aspect, norma și standardul pe care modificarea le impune nu au sens și nici nu pot fi, materialmente, implementate, neexistând nici rațiunea și nici posibilitatea fizică a multiplicării dosarului de urmărire penală în câte un exemplar pentru fiecare suspect reținut;
- textul este necorelat cu cel privind dreptul suspectului de a consulta dosarul și cu cel privind modul de exercitare a acestui drept.

Articolul 249 – Condițiile generale de luare a măsurilor asiguratorii

Forma propusă: *La articolul 249, după alineatul (4) se introduce un nou alineat, alin.(4¹), cu următorul cuprins: „În cazul bunurilor care pot face obiectul confiscării speciale sau al confiscării extinse, luarea de către procuror a măsurilor asiguratorii pentru a evita ascunderea, distrugerea, înstrăinarea sau sustragerea de la urmărire a acestor bunuri este obligatorie.”*

Observații privind modificările aduse textului:

- este discutabilă instituirea caracterului obligatoriu în privința unor măsuri restrictive a drepturilor fundamentale, în condițiile în care luarea unei atare măsuri presupune, în mod obligatoriu, evaluarea în concret de la caz la caz, a criteriilor de necesitate și proporționalitate. Existența unor dispoziții similare în legislația specială este de asemenea criticabilă și nu justifică preluarea lor, cu valoare de principiu, în reglementarea procesual penală, cu atât mai puțin printr-o intervenție cu caracter urgent.

Articolul 265 –Mandatul de aducere

Forma propusă: La articolul 265, după alineatul (12) se introduce două noi alineatul (13) cu următorul cuprins: *”Înainte de punerea în executare a mandatului de aducere față de suspect sau inculpat, acestuia i se aduce la cunoștință învinuirea prin înmânarea unei ordonanțe de efectuare în continuare a urmăririi penale față de suspect, respectiv ordonanța de punere în mișcare a acțiunii penale și i se pune în vedere că are dreptul să nu dea nicio declarație și să își angajeze un avocat.*

Observații privind modificările aduse textului:

- textul nu are nicio justificare cel puțin, în privința persoanelor cărora, anterior, calitatea, drepturile și actele menționate, le fuseseră aduse la cunoștință, respectiv înmânate;

- dacă textul vrea să reglementeze situația persoanei prezentate cu mandat în vederea aducerii la cunoștință a calității de suspect sau de inculpat, norma trebuie reformulată și corelată cu art. 307 și, cu art. 309 alin. (3).

Articolul 281 – Nulități absolute

Forma propusă: La articolul 281 alineatul (1), litera b) se modifică și va avea următorul cuprins: *”competența materială și după calitatea persoanei, a organului de urmărire penală, competența materială și competența personală a instanțelor judecătorești, atunci când urmărirea penală, respectiv judecata a fost efectuată de un organ de urmărire penală/o instanță necompetentă după materie sau calitatea persoanei;”*

Observații privind modificările aduse textului:

- modificarea nu realizează punerea în acord cu decizia CCR nr. 302/2017, întrucât decizia se referă la natura cauzei de nulitate a competenței după materie și după calitatea persoanei a organului de urmărire penală, statuând că ar trebui să constituie un caz de nulitate absolută și nu relativă;

- deși nu există nicio decizie a CCR care să reclame schimbarea regimului în privința competenței instanței, respectiv situația privind necompetența unei instanțe ierarhic superioare celei competente, modificarea propusă schimbă și acest regim;

- schimbarea regimului nulității în privința necompetenței materiale sau personale a instanței nu are nici o rațiune;

- dimpotrivă soluția actuală, în care numai necompetența instanței ierarhic inferioare atrage nulitatea absolută și poate fi invocată oricând (nu și necompetența unei instanțe ierarhic superioare celei competente), este rațională și constituie o justă aplicare a principiului *qui potest plus potest minus*, fără a exista vreun motiv, de oportunitate sau de constituționalitate, pentru

schimbarea acestei dispoziții, cu atât mai puțin vreo urgență pentru o atare schimbare.

Articolul 290 - Denunțul

Forma propusă: *La articolul 290, după alineatul (1) se introduce un nou alineat, alin.(1¹),cu următorul cuprins: Pentru ca o persoană să beneficieze de dispozițiile referitoare la reducerea limitelor de pedeapsă denunțul trebuie să fie depus într-un termen de maximum un an de la data la care persoana a luat cunoștință de săvârșirea infracțiunii.”*

Observații privind modificările aduse textului:

- nu există niciun indiciu privind urgența unei atare reglementări, care modifică substanțial condiții privind răspunderea penală.

Art. 421 – Soluțiile la judecata în apel

Forma propusă : *La articolul 421 se introduce un nou alineat, alin. (2), cu următorul cuprins: ”Instanța de apel nu poate desființa sentința primei instanțe prin care s-a dispus achitarea inculpatului și nu poate pronunța o hotărâre de condamnare direct în apel decât dacă sunt readministrate probe sau administrate probe noi care să conducă la desființarea soluției de achitare a primei instanțe pentru infirmarea motivelor pentru care a fost dispusă achitarea.”*

Observații privind modificările aduse textului:

- textul repetă norma deja prevăzută în cadrul aceluiași articol, la pct. (1) lit. b) teza a II-a. Norma deja existentă are un conținut mai larg și obligă instanța ca din oficiu, atunci când se critică o soluție de achitare, să readministreze probele pe care soluția s-a întemeiat.

C. Proiect de act normativ pentru luarea unor măsuri referitoare la contestația în anulare reglementată de Legea 135/2010 privind Codul de procedură penală

Articolul 426 – Contestația în anulare

Forma propusă: „Art....(1) *Contestația în anulare pentru motivul prevăzut de art. 426 lit. d) teza I C.p.p. împotriva hotărârilor judecătorești definitive pronunțate în apel de către complete de 5 judecători ale Înaltei Curți de Casație și Justiție după intrarea în vigoare a Codului de procedură penală și pentru care termenul de introducere a contestației în anulare s-a împlinit anterior datei de 29 noiembrie 2018 poate fi introdusă de oricare dintre titularii acestei căi de atac prevăzuți de art. 427 alin. (1) C.p.p., în termen de 60 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență. (2) Dacă se admite contestația în anulare formulată în condițiile alin. (1), cursul termenului prescripției răspunderii penale se suspendă de la data desființării hotărârii a cărei anulare se cere și până la data pronunțării unei hotărâri ca urmare a rejudecării apelului*”

Observații privind modificările aduse textului:

- repunerea în termenul de exercitare a acestei căi extraordinare de atac trebuie analizată prin raportare la dispozițiile art.1 alin.(4) și (5) precum și art.115 alin.(4) din Constituție;

- soluția legislativă propusă produce efecte retroactive pentru cauzele deja judecate definitiv, aducând atingere *principiului securității raporturilor juridice și încrederii cetățenilor în actul de justiție.*

- consecințele practice ale soluției legislative propuse se concretizează posibilitatea desființării măsurilor asigurătorii dispuse și, implicit, posibilitatea sustragerii bunurilor indisponibilizate în vederea reparării pagubelor produse prin infracțiune sau a executării măsurilor de siguranță prevăzute de lege. De asemenea, părțile civile și statul vor fi expuse riscului de a nu mai recupera prejudiciile și nici de a obține executarea hotărârilor într-un termen rezonabil.

În condițiile în care modificarea propusă ar intra în vigoare, ar fi afectate un număr de 29 cauze în care hotărârile pronunțate de Completurile de 5 judecători ale Înaltei Curți de Casație și Justiție au rămas definitive , vizând 49 de inculpați.

Precizăm că acest număr nu include și cauzele judecate cu participarea procurorilor din cadrul structurilor DNA și DIICOT.

